

Det var Anne Helene, Pers datter, som gjorde meg oppmerksom på boka
"Nordmenn i Krig" (ISBN 978-82-8323-025-3).
Omtalen på sidene 224/225 inspirerte til denne korte beretningen.

Leif-Tore Skjerven
10. april 2022

KNUT FLOVIK THORESEN

NORDMENN

I KRIG

1850–2019

... med fransk
nemenes krig i Algerie. Polisariofronten, som bestod av rundt
1000 krigere, fikk våpen og utstyr fra Algerie under krigen

før den avtalte maktovertagelsen.

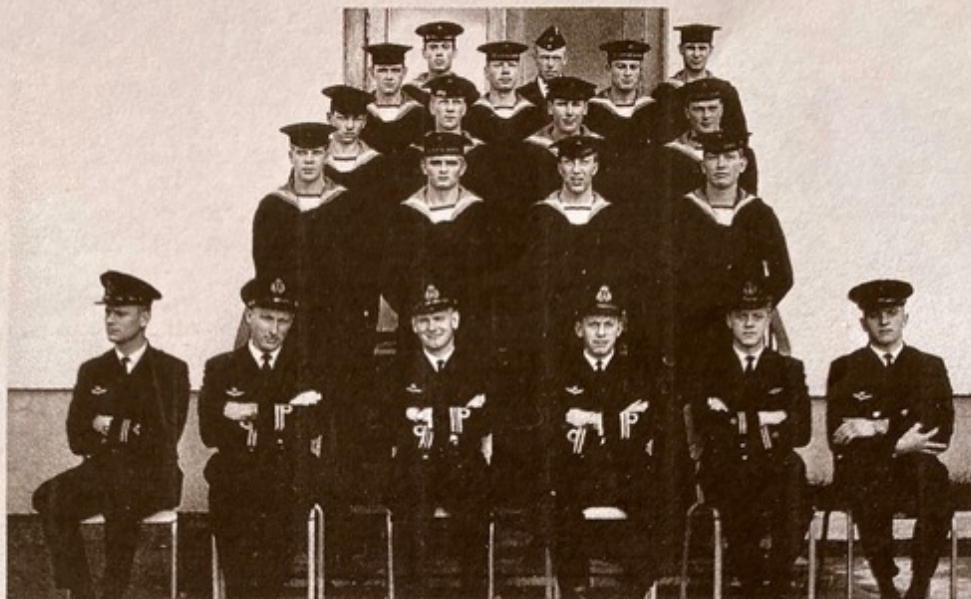
Den 29. juni 1961 dukket det opp et uvanlig besøk på den norske ambassaden i Rabat - en nordmann iført den marokkanske hærens uniform. Mannen ytret ønske om å si fra seg sitt norske statsborgerskap og å slå seg ned i Marokko, da han av forskjellige grunner ikke ønsket seg tilbake til Norge. Dette viste seg å være Per Kristen Skipnes. Han var født 26. mars 1936. Hans siste adresse i Norge var Stathelle i Telemark.

Han var sønn av en lensmann og hadde seilt som messegutt og matros på flere norske og svenske båter fra mars 1952 til han mønstret av den svenske båten Selma Salin i Las Palmas og vervet seg til Den spanske fremmedegionen. Dette var i begynnelsen av juli 1959. Etter å ha vervet seg ble han sendt til Ifni i Spansk Marokko. Den 6. januar 1960 deserterte Skipnes og tok seg til fots over grensen til Marokko. Her overga han seg til L'Armee de la Liberation Marocaine og vervet seg til denne under navnet Hadou Ben Youssef. Da geriljaen ble inkorporert i Marokkos hær, fulgte Skipnes med. Han ble soldat i Les Forces Armee Royales 5. bataljon, 1. kompani under løytnant Marcel Ahmad og hadde blant annet tjenestegjort i Agadir på grensen mot Ifni under det voldsomme jordskjelvet i Agadir 29. februar 1960 som kostet en tredjedel av byens befolkning livet.

Ambassaden frarådet Skipnes å ta marokkansk statsborgerskap og mente det heller ville være bedre for ham å ta seg hjem til Norge, eller å ta hyre på en norsk båt. 30. april 1962 under-

rettet den norske charge d'Affaires Kjell Øtrøm at Per Kristen Skipnes var dimittert fra den marokkanske hæren, og at Fred Olsens rederi hadde sagt seg villig til at han kunne arbeide seg hjem til Norge på M/S Bestik som skulle gå fra Casablanca 4. mai samme år.⁶

I 1963 gikk han inn i den norske marinen og utdannet seg til froskemann, en tjeneste som var forgjenger til dagens marinejeger. Avdelingen hadde som oppdrag å drive rekognosering under og over vann, samt destruere sprenglegemer. En periode jobbet Skipnes som instruktør på froskemannsskolen og i minekommandoen i hæren, en liten avdeling som ryddet eksplosiver i Norge etter andre verdenskrig. Han gjennomgikk også fallskjermjegerutdanning i hæren.⁷ Etter dette begynte han i sivil jobb som dykker i Nordsjøen. De som kjente han fra det norske forsvaret og fra Nordsjøen forteller at han var en godt likt kollega og en særdeles dyktig dykker. Skipnes omkom dessverre i en dykkerulykke, da bremsemekanismen i dykkerklokken han var i, sviktet, og han og en britisk kollega mistet livet på veien oppover fra dypet.⁸

Per Skipnes deserterte fra den Spanske Fremmedlegionen og sluttet seg til marokkanske opprørere i 1960 før han havnet i den regulære marokkanske hæren. Her fra marinens froskemannskurs, Skipnes nummer fire fra venstre bakre rekke.

Per Skipnes som froskemann i den norske marinen. Han omkom senere i en dykkerulykke i Nordsjøen (Fotos: utlånt av familien)

Nils Jondal fra Haugesund var fem år i den franske fremmedlegionen, leiesoldat i Afrika og tre år i den Spanske Legionen, her i 1968 iført den spanske Legionens karakteristiske båtlue med rød dusk foran.

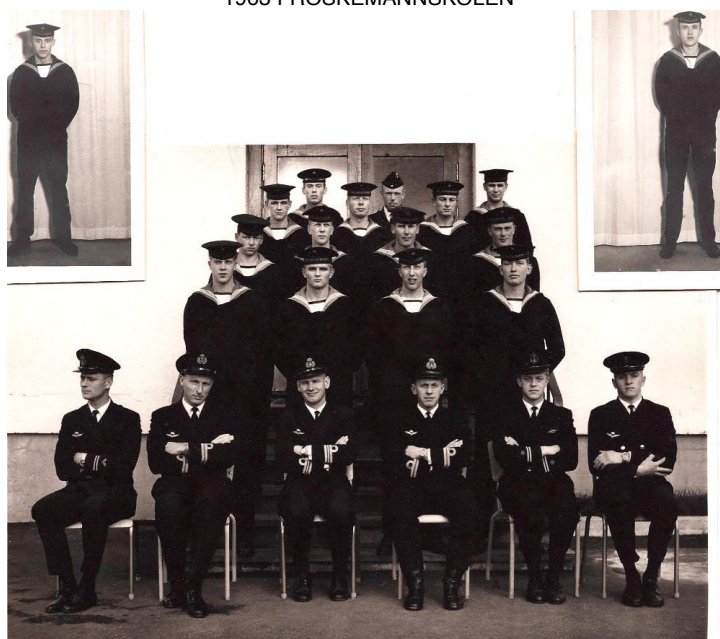

Arne Hjemgård fra Narvik tjenestegjorde i den franske fremmedlegionen mellom 1955 og 1960. Han ble høyt dekorert for innsats i kamp under krigen i Algerie. (Foto: utlånt av Kåre Nitteberg)

Siegfried Herbert fra Østfold tjenestegjorde fem år i den franske Fremmedlegionen og var blant annet med i Gulf-krigen. (Foto: Siegfried Herbert)

1963 FROSKEMANNSKOLEN

Gerhard R Gjertsen - Per Skipnes - Ola S Haugen
Karl Arthur Engevik - Aksel Normann Budsberg - Snorre Birkeland
Jan Nordli - John Arild Jåtog - Odd Gåskjenn - Per Monrad
Arne Dahler - Gunnar Møllegaard - Arnt Gustavson - Roar R Busk
Innfelt: v/ Svein Erik Johansen, h/ Hans-Jakob Faye
Bjørn Bjørnø - Thorleif Thomassen - Rolf Anonsen - Per Berg - John Johannessen - Jan Erik Engebretsen
Fr. Kullsjef

Per omtales i boka, korrekt nok, som en godt likt kollega og en særdeles dyktig dykker. Det kan også legges til 'særdeles sikkerhetsbevisst'. At Per skulle bli den første norske dykkeren som omkom i en petroleumsrelatert ulykke offshore, er skjebnens ironi.

Per var den første de tre medeierne i 3X Dykkerselskap ansatte, i oktober 1968. Før den tid hadde han dykket for Skandinavisk Undervannservice, Oslo, etter at hans engasjement i forsvaret ble avsluttet medio 1967. Han administrerte kontoret i 3X den første tiden, og ble etterhvert mer involvert i både anleggs- og offshoredykkingen. Mens han var utleid til Comex, dykket han fra boreriggene Ocean Viking og Gulftide, og senere for Sub Sea International fra boreriggene Ocean Tide.

Høsten 1971 ble Per ansatt som dykker i Ocean Systems Int. (OSI). For OSI utførte han mange både nasjonale og internasjonale offshorerelaterte oppdrag.

16. januar 1974 var Per OSI dykker ombord på boreriggen Drill Master. Der skulle det gjennomføres et bounce-dykk til 104 meters dybde. Per var stand-by-dykker i klokka da den britiske dykkeren Robert John Smyth forlot dykkelokka. Etter kort tid oppsto det en teknisk feil i vinsjen som kontrollerte loddet, noe som medførte at klokka fikk negativ oppdrift og kunne synke ned i havet. Uten forvarsel ble bremsemekanismen på vaiertrommelen utløst. Vekten av loddet roterte vaiertrommelen på vinsjen uhindret, inntil loddet traff sjøbunnen. Med dykkelokkas nå positive oppdrift, var det heller ingen motstand i vinsjen mens klokka forholdsvis raskt steg mot overflata. Vinsjen var plassert på utsiden av klokka, og dykkerens umbilical hindret et eventuelt forsøk på å lukke bunndøra. Dykkerne hadde ingen mulighet for korrigerende tiltak.

Den raske reduksjonen av det omgivende trykket resulterte i at begge dykkerne miste bevisstheten etter kort tid. Smyth var festet til klokka med dykkeslangen og fulgte denne til overflata. Bevistløs falt Per ut av bunnåpningen, og han ble dessverre aldri funnet. Begge dykkerne omkom i en uforskyldt ulykke som var et resultat av utstyr som sviktet.

Per etterlot seg kone og tre mindreårige barn, hvorav tvillinger som ennå ikke var fylt året.

Vi er kanskje alle noe spesielle i våre dykkerrelaterte funksjoner. Per hadde utviklet denne egenskapen et par knepp mer enn oss andre. Han var en individualist som samtidig søkte et funksjonelt arbeidsteam, med ønske om å påvirke omgivelsene med sine positive verdier. Miljøet ble noe mer kummerlig da vi mistet Per. Den eneste lille trøst ble de mange gode minner og anekdoter som han etterlot seg.

Fotografiene viser en eldre modell, men tilsvarende type OSI dykkelokke og vinsj som ble benyttet ved det ulykksalige dykket på Drill Master